

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Verbo Dei Libri Tres

Helm, Heinrich

Coloniae, 1560

VD16 H 1736

Moralia legis diuinae multis modis sunt declarata. Caput XXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30114

Moralia legis diuinæ multis modis sunt declarata.

Caput XXV.

Moralia præcepta legis multis modis, legis datæ tē- A
pore Deus declarauit: Tum per iustos populi mo-
deratores, tum per prophetas sanctos in gente Iudeorum.
Apud gentiles verò, oblitteratam legem cordium, per phi-
losophos tam pulchrè tam exactè, tam deniq; perfectè de-
clarauit: vt miraculum ferme sit, quòd in solo lumine na-
turæ (nam lumine fidei expertes erant) tam profunda &
vera de virtutibus moralibus documenta inuenire & tra- Rom. 1.
dere potuerunt. Verùm Deus quem ignorauerunt, eis re- Iacob. 1.
uelauit, à quo est omne donum optimum, & omne datū Eccī. 1.
perfectum, in super & omnis sapientia.

Et cum philosophorum pius & assiduus labor, quo do- B
cumenta de bonis moribus, conformia in multis & pene
in omnibus decem decalogi præceptis, quibus (vt in ada-
gio est) ex bestijs homines fecerunt, attèderetur à paucis,
exufflarentur pene ab omnibus: & totus serè mūdus post
vana idola ambularet, corrupt⁹ & abominabilis in studijs
suis esset: factum est paulatim, vt nec vestigium quidē vl-
lum propter abundantiam malitiæ & nequitia, legis natu-
ralis in hoībus esset reliquū. Nā sicut imagines hominum:
in lapidibus, aut laminis insculptæ scripturæ, tetro fumo
aut immundicijs, aut stercorebus sædantur, decorē & pul-
chritudinem amittunt abscondunturq;: adeò, vt nec faci-
es imaginum, nec literæ aut scriptura lapidibus & laminis
impressa, videri, agnosci, discerni possit, nec legi. Haud se- Luc. 17.
cus contingit in homine: qui cum à Deo salutari suo rece-
dit, & diabolo adhæret & seruit, mox facies animæ suæ, qua
ad imaginem & similitudinem Dei factus est, per fumum
superbiæ denigratur super carbones vt in plateis & vijs Thre. 4.
suis agnosci nequeat: et scriptura intus & foris ei impres-
sa (per modū qui dictus est ex parte) maculatur, sædatur,
R 3 occulta-

occultatur & abscondit per immundicias luxuriae, & sterco-
 ra auaritiae, vt legi, videri & cognosci nō possit. Et eo mo-
 do a vijs iusticiae, nō solummodo exorbitauit gentes quae
 Deum ignorant, & legem scriptam non habent: sed & in
 lege gloriātes Iudaei: tum Christo quoq; initiati, qui glo-
 riantur in verbo Dei & euangelij non faciunt legem & e-
 uāgelium, magis autem iniquē agunt superuacue: peccāt
 vsquaque; absq; omni timore. Viuūt sicut eq; & muli, q;
 bus non est intellectus. Eiusmodi homines, honorem di-
 uini imaginis & similitudinis in quo creati sunt, non in-
 telligunt, non attendunt, scire nolunt. Ideo vita sua dete-
 stabili, & Deo odibilibus operibus quae faciunt, comparā-
 tur iumentis insipientibus, & similes illis sunt, Imō mul-
 to viliores & peiores. Sic Cretenses mala bestia ait aposto-
 lus, semper sunt mendaces, ventres, pigri. Ad tales bestias,
 tuba euangelij pugnavit Ephesi. Sed quid eos bestias vo-
 co, cum sint demones & diaboli filij, cuius desyderia & o-
 pera faciunt. Sic Elimam, apostolus vocat diaboli filium:
 Sic Iudam Christus dixit esse diabolum: Et diuum Petrus,
 pro Christo zelantem, sed non secundum scientiam, sata-
 nam vocat: Quia in paternae voluntatis mandato adimplē-
 do, ei (quamuis ignorans ex amore carnali) obsticit. Verū,
 cum homines nec legem naturalem, nec scriptam datā lu-
 daeis, nec moralem datam per mundi sapientes seruarent:
 tunc alios seruos Deus misit ad colendam vineam, ad iu-
 sticiae defensionem, & aequitatis inculcationem.

C Nam tunc per reges & principes, qui regunt per ipsum.
 (Quia omnis potestas a Deo est, vt ipse dominatur super
 omnia regna hominum, & quibuscunq; vult, dat illa)
 iustas leges decreuit: iuxta illud: Per me principes impe-
 rant, & potentes decernunt iusticiam. Per iustas inquam
 leges, filiorum belial & desertorū coercebatur impietas,
 malitia & nequitia, propter poenam quam transgressoribus

Psal. 31.

Psal. 48.

Titi 1.

1. Cor. 15-

Ioan. 8.

Acto. 13.

Ioan. 6.

Matt. 16.

Prou. 8.

Rom. 13.

Deut. 4.

Prou. 8.

bus infligebant: & tuta mansit inter improbos innocen-
tia. Nihilominus omnes istæ leges & iusticiæ imperfectæ
erant. Nec iustificabant ex se, culpas laxando suorum
obseruatorum, nec eos introduxerunt ad regnum cœ-
lorum: quod sola lex euangelica facit. Quia veritas &
gratia per Iesum Christum facta est: de qua paulò infe- *Ioan. 1.*
nus plura

De ceremonialibus præceptis. Caput XXVI.

CAeremonias item varias Iudæis imposuit & præce- *A*
pit Deus, quibus partim ab idolorum cultura, quæ ois
mali radix & causa fuit, ad quam etiã propensissimi erant, *Sap. 14.*
reuocabantur: partim, magnum pietatis sacramentum re-
dèptionis humani generis figurabatur. Quod & sancti pro- *1. Tim. 3.*
phetæ clarius prædixerunt.

Verum gens Iudaica, gens duræ cervicis & contentio- *B*
sa erat: rebellis, exasperans & incredula. Ideò vt metu pœ- *Deut. 31.*
narum, mali retraherentur à malis, dura grauiã & terroris *Ezech. 2.*
plena præcepta iudicialia eis dedit, vt ex decursu illius le-
gis multis in locis adparet. Lex autem ista iudicialis *1. Tim. 1.*
non iustis, sed iniustis posita est. Sicut mente captis aut
versis in furiam, ne ledant alios aut damno afficiant ligan-
tur, & compedibus cohibentur. Sanis & modestis ni-
hil tale infertur. Sed & si furiosi melius habuerint, sen-
sus & ratio eis reddita fuerint, à vinculis absoluun-
tur & vt Nabuchodonosor in pristinum gradum & ho- *Dan. 4.*
norem restituuntur: Sic expertus medicus non sana, sed
putrida, infecta, igne accensa membra, vrit, secat, mor-
det. Sic malè habentibus dantur fucci amari: postquam
conualescunt, non ita: Sic pueri, virgis & minis ad stu- *Galat. 4.*
dia & virtutes æmulandas coguntur. At cum facti sunt *1. Cor. 13.*
viri, & euacuauerunt ea quæ sunt paruulorum, non sunt
ampli-